

**НАРМАХНАР ПЕРШИЙ:
ПРОЄКТ НЕГАЙНОЇ РЕФОРМИ ЛЮДИНИ**
(рецензія на кіноперформанс «НАРОДНИЙ МАЛАХІЙ», 2019,
реж. Ірина Новосащенко)

*Валерія Колодій,
випускниця магістерської програми
«Літературна творчість, українська мова і література та англійська мова»
Інституту філології КНУ ім. Тараса Шевченка*

Сучасність і те, що відбувалося сто років тому, сплетені в один сюжет; драма знову стала актуальною й не залишилася під пилом історії. Це принципово сучасний авангардний кінематографічний перформанс, у якому поєдналися елементи процесу театральної постановки й креативної імпровізації Олега Драча. Таке поєднання створює враження особливого зв'язку між кожним актором (актором, що грає актора?) і героями, яких вони грають.

Як зазначили репортери, актори непрофесійні, хоча таке враження не складається під час перегляду. Навпаки, здається, ніби це фахівці, що обрали шлях авангарду, а для цього потрібно бути особливо підготовленим. Вони надзвичайно рухливі, пластичні, здається, ніби кожна частинка їхнього тіла перебуває в русі. Особливо очі.

Нетипово й те, що зробили сценаристи з п'єсою. Її буквально розібрали на деталі, аби винести на перший план моменти найсильнішого духовного й рефлексійного напруження. Особлива увага надана візуальним образам: стіни, що тріщать, скарабей, що жив у стіні, ідеальна синхронність працівників канцелярії, яку Малахій так щиро порівнював з Олімпом, куб, який так схожий на божевільню з тонкими стінами й багато-багато інших образів, які не просто споглядаєш, а відчуваєш.

Він не тікає, а йде. Хоча на порозі стрічає його чорна жінка із чорною птахою й говорить, що на нього чекає смерть. Та тільки він бачить «даль голу-бую», і вона сильніша. Месією не народжуються. «Анкета моя: ціпок і торбина сухарів; родинного стану я зрікся, пішки пройшов увесь стаж попередній, воду я пив із ста семи криниць».

Мотив шляху, у який вирушає Малахій Стаканчик, відсилає нас до мотиву Дон Кіхота. Однак якщо в тексті п'єси, поруч із трагічними нотами, звучить гумор і сатира, то в кіноперформансі «Народний Малахій» буде лише трагедія.

На відміну від п'єси, де трагікомедія починається з дому Малахія й тої «драми», яка сталася в його сім'ї, у кіноперформансі ми майже до кінця фільму нічого не знаємо про його родину. Тільки Любуня, його молодшенька дочка, йде за ним і шукає його, саме вона найближча до нього. Малахія ми бачимо з виходу його у світ і тріскоту стін лабіринту. Він бачить голубую даль і буде месією. Він раптом дізнався, ніби Бога не стало, й тепер месією буде він. Він хоче змінити людство. Чи можна змінити людство взагалі?

До лінії перформансу в процесі й до лінії Малахія додається ще одна сюжетна лінія: діалог Малахія за столом із Богом/ідолом/месією. Ми до кінця не розуміємо, хто це, та Малахій знає; це ніби відображення його свідомості та його постійний опонент. Ідоли – це частина системи: людство потребує свого ідола, адже робити виключно свій вибір і нести за нього відповідальність передбачає повну свободу, до якої людина часто не готова. Коли в людини є ідол, вона довіряє йому вибір і відповідальність, і так завжди легше, навіть коли здається, що нелегко. Малахій – це той образ, що робить вибір взяти на себе функцію ідола й нести за це відповідальність.

ПРЯМА МОВА

